

WYMAGANIA PROGRAMOWE Z JĘZYKA POLSKIEGO NA POSZCZEGÓLNE
OCENY W KLASIE IV W SZKOLE PODSTAWOWEJ IM. W. SZAFERA
W LIPINKACH ŁUŻYCKICH

SZCZEGÓŁOWE KRYTERIA OCENIANIA DLA KLASY IV

W KLASYFIKACJI ŚRÓDROCZNEJ I ROCZNEJ

OCENE CELUJĄCA otrzymuje uczeń, którego wiedza i umiejętności znacznie wykraczają poza obowiązujący program nauczania oraz zna lektury spoza programu, osiąga sukcesy w konkursach przedmiotowych.

Kształcenie literackie i kulturowe:

- Proponuje rozwiązania oryginalne i wykraczające poza materiał programowy
- Jego wypowiedzi ustne i pisemne są bezbłędne oraz cechują się dojrzałością myślenia
- Potrafi krytycznie ustosunkować się do językowej, literackiej i kulturalnej rzeczywistości
- Podejmuje działalność literacką lub kulturalną w różnych formach (gazetka, inscenizacje itp.)

Fleksja i składnia:

- Bezbłędnie rozróżnia części mowy: rzeczownik, czasownik, przymiotnik, przysłówek
- Wyjaśnia na czym polegają osobliwości w odmianie rzeczowników przez przypadki
- Rozróżnia części zdania: podmiot, orzeczenie, określenia
- Tworzy i nazywa zdania pojedyncze oraz złożone

Słowotwórstwo:

- Sprawnie tworzy synonimy, rodzinę wyrazów, antonimy

Fonetyka:

- Klasyfikuje głoski wg podanych schematów
- Sprawnie dzieli wyrazy na sylaby
- Bezbłędnie akcentuje wyrazy
- Bezbłędnie stosuje zasady ortograficzne i interpunkcyjne w praktyce

OCENE BARDZO DOBRA otrzymuje uczeń, który opanował pełny zakres wiedzy i umiejętności określonych programem nauczania w danej klasie, sprawnie posługuje się zdobytymi wiadomościami.

Kształcenie literackie i kulturowe:

- Sprawnie posługuje się w wypowiedziach pisemnych i ustnych różnymi środkami językowymi oraz słownictwem o zabarwieniu emocjonalnym
- Wypowiada się poprawnie

- Potrafi zredagować opis (zjawiska, postaci fikcyjnej i rzeczywistej, krajobrazu), opowiadanie (twórcze i odtwórcze), list, krótkie teksty użytkowe: pocztówka, ogłoszenie, zaproszenie, życzenia
- Rozróżnia dzieło literackie od filmowego czy teatralnego
- Bezbłędnie dokonuje analizy utworu epickiego
- Interpretuje i analizuje utwór liryczny

Fleksja i składnia:

- Bezbłędnie rozpoznaje części mowy
- Wyjaśnia na czym polegają osobliwości w odmianie rzeczowników
- Rozpoznaje części zdania
- Przeprowadza analizę składniową zdania pojedynczego
- Rozróżnia zdanie pojedyncze i złożone

Słowotwórstwo:

- Tworzy synonimy i wyrazy pokrewne

Fonetyka:

- Rozróżnia głoski
- Odróżnia głoski litery
- Dzieli wyrazy na sylaby
- Prawdłowo akcentuje wyrazy
- Bardzo dobrze zna i stosuje zasady ortograficzne i interpunkcyjne

OCENE DOBRA otrzymuje uczeń, który opanował wiedzę i umiejętności przewidziane podstawą programową, poszerzone o wybrane elementy programu nauczania.

Kształcenie literackie i kulturowe:

- Podejmuje próby wypowiedzania się w formach trudniejszych
- Wykazuje dobrą znajomość treści omawianych lektur
- Omawia elementy świata przedstawionego
- Zna podstawowe terminy literackie i rozpoznaje je
- Wskazuje w utworze poznane środki stylistyczne, określa ich funkcję

Fleksja i składnia:

- Wskazuje osobowe i nieosobowe formy czasownika i omawia ich znaczenie
- Odmienia nietypowe rzeczowniki
- Przeprowadza analizę składniową zdania pojedynczego
- Rozpoznaje rodzaje zdań ze względu na ich funkcję

Słowotwórstwo:

- Posługuje się synonimami

Fonetyka:

- Odróżnia głoskę od litery
- Przeprowadza podstawową klasyfikację głosek
- Dzieli wyrazy na sylaby
- Zna zasady ortograficzne i interpunkcyjne i przeważnie je stosuje

OCENE DOSTATECZNA otrzymuje uczeń, który opanował wiedzę i umiejętności zawarte w podstawie programowej, w zakresie umożliwiającym postępy w dalszym uczeniu się.

Kształcenie literackie i kulturowe:

- Wypowiada się poprawnie pod względem językowym i merytorycznym
- Rozpoznaje elementy świata przedstawionego w utworze literackim
- Poprawnie formułuje odpowiedź na wypowiedzi pisemne
- Zna pojęcia związane z filmem, teatrem

Fleksja i składnia:

- Rozróżnia podstawowe części mowy i wyszukuje je w tekście

- Dokonuje analizy składniowej zdania pojedynczego na łatwych przykładach

Słowotwórstwo:

- Raczej posługuje się synonimami, aby uniknąć powtórzeń

Fonetyka:

- Odróżnia spółgłoski od samogłosek
- Pod kierunkiem nauczyciela przeprowadza klasyfikację głosek
- W stopniu dostatecznym zna i stosuje zasady ortografii i interpunkcji

OCENE DOPUSZCZAJACA otrzymuje uczeń, którego wiedza i umiejętności pozwalają na samodzielne lub przy pomocy nauczyciela wykonanie zadania o niewielkim stopniu trudności.

Kształcenie literackie i kulturowe:

- Czyta i rozumie tekst literacki w zakresie pozwalającym na opowiadanie odtwórcze
- Potrafi odróżnić elementy fantastyczne i realistyczne w utworze
- Samodzielnie pisze plan ramowy na podstawie tekstu

Fleksja i składnia:

- Potrafi odmienić czasownik i rzeczownik
- Rozpoznaje typy zdań

Fonetyka:

- Rozpoznaje samogłoski i spółgłoski
- Dzieli wyrazy na głoski, litery i sylaby

OCENE NIEDOSTATECZNA otrzymuje uczeń, który nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą w zakresie:

Kształcenia literackiego i kulturowego:

- Nie potrafi odtworzyć treści poznanego utworu w czasie jego omawiania
- Nie jest w stanie przy pomocy nauczyciela wskazać elementów świata przedstawionego
- Ma ubogi zakres słownictwa
- Błędnie redaguje swoje wypowiedzi językowo i merytorycznie
- Nie opanował techniki głośnego i cichego czytania ze zrozumieniem

Fleksji i składni:

- Nie rozpoznaje podstawowych części mowy
- Nie przestrzega zasad językowych, stylistycznych i ortograficzno-interpunkcyjnych

Fonetyki:

- Nie odróżnia głosek od liter
- Nie potrafi dzielić wyrazu na głoski i sylaby

**DOSTOSOWANIE WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH ZE WZGLĘDU
NA ORZECZENIA PPP O SPECYFICZNYCH TRUDNOŚCIACH W UCZENIU SIĘ
(dysleksja, dysgrafia, dysortografia)**

W pracy z uczniem dyslektycznym:

1. Nie wymaga się czytania głośnego, indywidualnego w obecności całej klasy – uczeń dyslektyczny czyta głośno wobec innych uczniów tylko taki tekst, który uprzednio nauczyciel polecił mu do opracowania w domu.

2. Nie omawia się błędów ucznia przy całej klasie, a przy omówieniu indywidualnym nie przedstawia się wszystkich błędów, jakie popełnił, a jedynie te ich rodzaje, które aktualnie są zaplanowane do korekty.
3. Nie przyspiesza się tempa czytania i pisania, nie wymaga się czytania na czas – dziecko z fragmentarycznymi zaburzeniami rozwojowymi potrzebuje więcej czasu na analizę i syntezę czytanego i pisanego tekstu, powinno, więc te czynności wykonywać powoli.
4. Nie przeciąża się dziecka większą ilością czytania i pisania. W przypadku czytania należy wyznaczyć fragment tekstu do czytania głośnego, natomiast z treścią uczeń może się zaznajomić przy pomocy czytania cichego.
5. Nie zwiększa się napięcie emocjonalnych ucznia surowo stawianymi pytaniami, wywoływaniem do tablicy – uczeń raczej odpowiada w ławce (mobilizując do wysiłku, nie trzeba posługiwać się elementami konkurencji, wzorami innych, lepszych uczniów, którym dziecko dyslektyczne nie jest w stanie dorównać).
6. Ocena z języka polskiego jest oceną ogólną, na którą składają się wszystkie przejawy sprawności i umiejętności, możliwe do zaobserwowania w ramach tego przedmiotu (np. rozwój poziomu logicznego myślenia, wnioskowania, abstrahowania, uogólniania, co może być przedstawione w postaci 13 różnorodnych wypowiedzi, relacji słownych) z wykluczeniem jednak oceny z czytania na czas i dyktanda sprawdzającego, bardzo ostrożnie ocenia się wszelkie klasówki.
7. Stosuje się zachętę, pochwałę oraz organizowanie sytuacji zapewniających dziecku choćby niewielkie sukcesy, np. umożliwienie wykazania się co jakiś czas dobrym przygotowaniem pracy domowej. Warunkiem możliwości stosowania odrębnych kryteriów w zakresie poprawności ortograficznej i interpunkcyjnej jest udokumentowanie dysfunkcji opinią z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej.

Reguły dotyczące stosowania kryterium poprawności ortograficznej podczas oceniania prac uczniów posiadających opinię stwierdzającą dysortografię

1. Błędy typowo ortograficzne:

- u - ó, ż - rz, h - ch,
- zmiękczenia (np. Słonice zam. Słońce, ćóca zam. ciocia, słoni zam. słoń),
- utrata dźwięczności lub udźwięcznienie (kóska zam. kózka, proźba zam. prośba).

Jeżeli mylenie liter nie jest łamaniem zasady ortograficznej, traktowane jest jako błędy graficzne.

2. Do błędów graficznych w pracach uczniów dyslektycznych zalicza się:

- dodawanie, opuszczanie, przestawianie liter, sylab lub całych wyrazów,
- mylenie liter:
 - o podobnym kształcie (a - o, l - ł - t, n - r, m - n, u - w, e - ę, a - ą, i - j),

- dużych i małych,
- rzadziej używanych (h - H, f - F, L - F), odpowiedników głosek zbliżonych fonetycznie (b - p, d - t, w - f, g - k, dz - c, sz - s, i - y, ę - em - en, ą- om, ś - ź, ć - dź), różniących się w położeniu w stosunku do osi pionowej (p - b, d - b) lub poziomej (m - w , n - u , b - p , d - g , p - g) ,
 - ominięcie drobnych elementów graficznych, w tym:
- oznaczania miękkości nad literami, • kropek (dź, ź, i, j),
- „ogonków" przy literach ą lub ę i kreski (wężyka) przy literach ó, t lub ł, pisownia ę w wygłosie, mylenie liter e ę,
 - błędy dotyczące podziału wyrazu lub całego zdania,
 - pisownia małej i wielkiej litery
 - łączna i rozłączna pisownia różnych części mowy.

KRYTERIA OCENIANIA DZIECI Z TRUDNOŚCIAMI W NAUCE – DOSTOSOWANIE WYMAGAŃ PROGRAMOWYCH DO MOŻLIWOŚCI UCZNIĄ

Zakres dostosowywania wymagań edukacyjnych do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia:

- brać pod uwagę wolniejsze tempo pracy, ewentualne trudności w pisaniu i czytaniu,
- udzielać dodatkowych wskazówek, naprowadzać na prawidłowy tok rozumowania,
- wracać do podstaw programowych z lat wcześniejszych, aby lepiej je utrwalić,
- zmniejszyć stopień trudności i obszerności zadań,
- dzielić materiał na mniejsze partie, wyznaczać więcej czasu na ich opanowanie i odpytywanie,
- formułować pytania w formie zdań o prostej konstrukcji powołujących się na ilustrujące przykłady,
- często podchodzić do ucznia w trakcie samodzielnej pracy w celu udzielania dodatkowej pomocy, wyjaśnień,
- zezwolić na dokończenie w domu niektórych prac wykonywanych na lekcjach, zadawać do domu na miarę możliwości ucznia,
- wyznaczać dodatkowe/zamienne zadania, na miarę możliwości ucznia w celu poprawy ocen,
- pomagać w odczytywaniu tekstów ze zrozumieniem oraz prowadzeniu notatek (np. karty pracy), dzielenie tekstu dłuższego i bardziej złożonego na części – szczegółowa analiza tekstu, stosowanie pytań pomocniczych, wypisywanie elementów ważnych w zadaniu, wypisywanie danych, powtarzanie przez ucznia tekstu własnymi słowami, praca etapami.

Sposoby dostosowania wymagań edukacyjnych z języka polskiego

Nauczyciel w ocenie pracy ucznia powinien:

a) w zakresie prac pisemnych:

- w przypadku trudności w redagowaniu wypowiedzi pisemnych uczyć tworzenia schematów pracy, planowania kompozycji wypowiedzi (wstęp, rozwinięcie, zakończenie),
- pomagać w doborze argumentów, jak również odpowiednich wyrażen i zwrotów,
- podać uczniom jasne kryteria oceny prac pisemnych (wiedza, dobór argumentów, logika wywodu, treść, styl, kompozycja itd.), dawać więcej czasu na prace pisemne;

b) w zakresie słuchania i mówienia:

- wydłużyć czas wypowiedzi,
- zadawać dodatkowe pytania ukierunkowujące,
- umożliwić odpowiadanie bez obecności innych uczniów,
- podkreślać nawet minimalne postępy ucznia;

c) w zakresie czytania:

- nie wymagać, by uczeń czytał głośno przy klasie nowy tekst, wskazywać wybrane fragmenty dłuższych tekstów do opracowania w domu i na nich sprawdzać technikę czytania, dawać więcej czasu na czytanie tekstów, poleceń, instrukcji, szczególnie podczas samodzielnej pracy lub sprawdzianów,
- w miarę potrzeby pomagać w ich odczytaniu, uwzględniać trudności w rozumieniu treści, szczególnie podczas samodzielnej pracy z tekstem,
- dawać więcej czasu, instruować lub zalecać przeczytanie tekstu wcześniej w domu.